

รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๒๑๑๐๒

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

เรื่อง ครบครันสำหรับ (๒)

ครูผู้สอน

ครูธีรสุด

ฉำทรัพย์

ครูวิชุดา

กลีนจงกล

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. บอกความหมายวรรณคดีและวรรณกรรมได้
๒. เขียนวิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรม

ชวนคิด พินิจสาร

จากเรื่องกาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน
นักเรียนรู้จักเมนูใดบ้าง

ความเป็นมา

ภาพเขียนเครื่องคาวหวานเป็นบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยสันนิฐานว่าทรงพระราชนิพนธ์ขณะดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงอิศรสุนทรในรัชกาลที่ ๑ โดยมีพระราชประสงค์เพื่อชมฝีพระหัตถ์ การทำเครื่องเสวยของเจ้าฟ้าหญิงบุญรอด ซึ่งภายหลังคือ สมเด็จพระศรีสุริเยนทราบรมราชินีในรัชกาลที่ ๒

อนึ่ง มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ระบุว่า บทพระราชนิพนธ์ภาพเขียนเครื่องคาวหวานพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงพระราชนิพนธ์ไว้สำหรับเห่เรือเป็นการส่วนพระองค์หรือเรียกว่า “เห่เรือเล่น” แต่ภายหลังในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้พนักงานอันเชิญบทพระราชนิพนธ์เห่ชมเครื่องคาวหวานมาใช้เห่ในพระราชพิธีเสด็จพระราชดำเนินโดยขบวนพยุหยาตราทางชลมารค

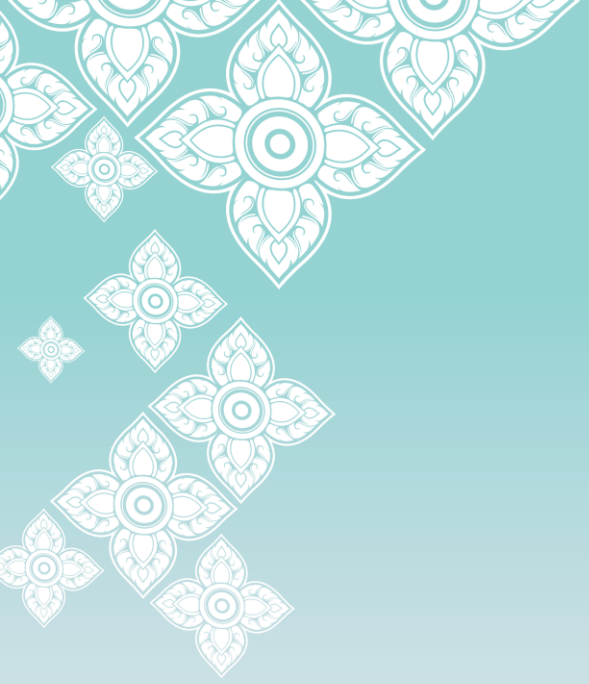
ผู้แต่ง

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ ๒)

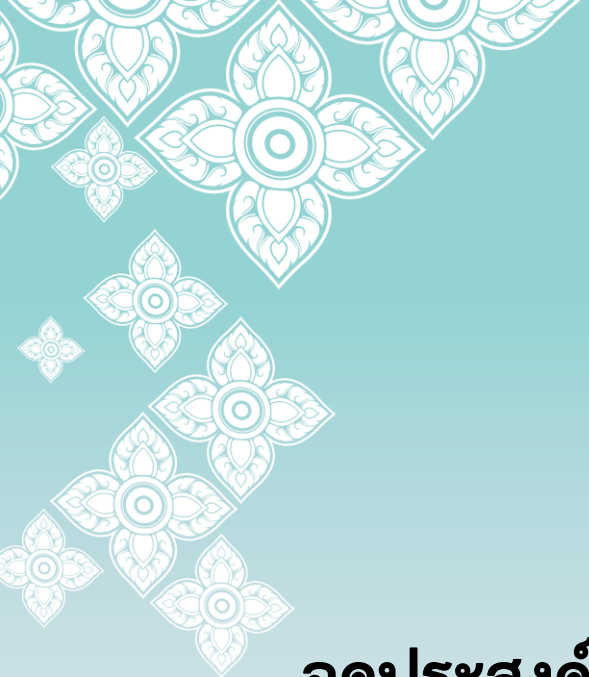
ประวัติผู้แต่ง

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยเป็นพระราชโอรสองค์ที่ ๔ ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชกับสมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี มีพระนามเดิมว่า “ฉิม” ประสูติเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๓๑๐ เสด็จเถลิงถวัลย์ราชสมบัติ เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๕๒ ขณะพระชนมายุได้ ๔๒ พรรษา และเสด็จสวรรคตในปี พ.ศ. ๒๓๖๗

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงมีพระปรีชาสามารถในหลายด้าน ทั้งศิลปะและดนตรี อีกทั้งยังทรงเป็นกวีที่ทรงพระราชนิพนธ์วรรณคดีวรรณกรรม และบทละครอันทรงคุณค่าไว้มากมาย ทำให้องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือยูเนสโก (UNESCO) ประกาศยกย่องให้ทรงเป็นบุคคล ดีเด่นของโลกด้านวรรณกรรม เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๑๐

จุดประสงค์ในการแต่ง

๑. มีราชประสงค์เพื่อชมฝีพระหัตถ์การทำเครื่องเสวยของเจ้าฟ้าหญิงบุญรอด ซึ่งภายหลังคือ สมเด็จพระศรีสุริเยนทราบรมราชินีในรัชกาลที่ ๒

๒. เพื่อใช้เป็นบทเห่เรือพระที่นั่งเวลาเสด็จประพาสส่วนพระองค์

ลักษณะคำประพันธ์

โคลงสี่สุภาพ กาพย์ยานี ๑๑

คำศัพท์น่ารู้

กล

เหมือน

กล่อมเกลี้ยงกลม

รสกลมกล่อม

ก้อย

ชื่ออาหารคล้ายปลา ทำจาก
เนื้อ ปลา หรือกุ้ง

ซ็อน

ยกมือทุบแรง ๆ

เคร่า

คอย

คำศัพท์น่ารู้

ซ้ำซ้ำ

มาจากคำว่า ซะซ้ำ

เป็นคำแสดงความตั้งใจ

หรือแปลกใจ

ตับเหล็ก

ม้ามหมู

เทโพ

ชื่อปลาน้ำจืดชนิดหนึ่ง

นิทร

นอน

คำศัพท์น่ารู้

พร้อม

พูดถึง

ปลา

อาหารประเภทยา

ประทีน

ใส่ใบมะกรูด และตะไคร้

ไฟฟอน

กองไฟที่ดับแล้วแต่ยังร้อนอยู่

เมืองบน

เมืองฟ้า เมืองสวรรค์

คำศัพท์น่ารู้

ยี่หระ

เครื่องเทศ มีกลิ่นหอม

รางซาง

สวยงาม

เสาวคนธ์

กลิ่นหอม

เหลือดรา

เหลือดจะพรรณนา

โอชา

อร่อย

ลงมือทำ จดจำได้

ให้นักเรียนจับกลุ่ม กลุ่มละ ๔- ๕ คน โดยจัดกิจกรรมตามหัวข้อดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ ๑ แสดงทรรศนะเกี่ยวกับความเป็นมาของ
ภาพยนตร์เข็มเครื่องควาหวาน

ลงมือทำ จดจำได้

กลุ่มที่ ๒ แสดงทรรศนะเกี่ยวกับความสำคัญ
ของภาพยนต์เหน็บเครื่องควาหวาน
กลุ่มที่ ๓ แสดงทรรศนะเกี่ยวกับคุณค่าของคำประพันธ์
ภาพยนต์เหน็บเครื่องควาหวาน

ลงมือทำ จดจำได้

กลุ่มที่ ๔ แสดงทรรศนะเกี่ยวกับข้อคิดจากบทเรียน

“ภาพย์เห็นชมเครื่องคาวหวาน

เมื่อเสร็จแล้วให้แต่ละกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน

ใบความรู้ เรื่อง กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง รู้ลึกสครบสำหรับ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน
รายวิชา ภาษาไทย ๑ รหัสวิชา ท ๒๑๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ความเป็นมา

กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวานเป็นบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยสันนิษฐานว่าทรงพระราชนิพนธ์ขณะดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงอิศรสุนทรในรัชกาลที่ ๓ โดยมีพระราชประสงค์เพื่อชมพิพระหัตถ์การทำเครื่องเสวยของเจ้าฟ้าหญิงบุษรอด ซึ่งภายหลังคือ สมเด็จพระศรีสุริเยนทราบรมราชินีในรัชกาลที่ ๒

อนึ่ง มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ระบุว่า บทพระราชนิพนธ์กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวานพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงพระราชนิพนธ์ไว้สำหรับให้เรือเป็นการเล่นหรือเรียกว่า - เหน่เรือเล่น - แต่ภายหลังในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้พนักงานอินเญบุททราชนิพนธ์กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวานมาใช้ในพระราชพิธีเสด็จพระราชดำเนินโดยขบวนพยุหยาตราทางชลมารค

ผู้แต่ง

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ ๒)

ประวัติผู้แต่ง

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยเป็นพระราชโอรสองค์ที่ ๔ ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชกับสมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี มีพระนามเดิมว่า " ติง " ประสูติเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๓๓๐ เสด็จเถลิงถวัลย์ราชสมบัติ เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๕๒ ขณะพระชนมายุได้ ๒๒ พรรษา และเสด็จสวรรคตในปี พ.ศ. ๒๓๖๗

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงมีพระปรีชาสามารถในหลายด้านทั้งศิลปะและดนตรี อีกทั้งยังทรงเป็นกวีที่ทรงพระราชนิพนธ์วรรณคดีวรรณกรรม และบทละครวันทรงคุณค่าไว้มากมาย ทำให้องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือยูเนสโก (UNESCO) ประกาศยกย่องให้ทรงเป็นบุคคลดีเด่นของโลกด้านวรรณกรรม เมื่อปี พ.ศ.๒๕๑๐

จุดประสงค์ในการแต่ง ๑. มีพระราชประสงค์เพื่อชมพิพระหัตถ์การทำเครื่องเสวยของเจ้าฟ้าหญิงบุษรอด ซึ่งภายหลังคือ สมเด็จพระศรีสุริเยนทราบรมราชินีในรัชกาลที่ ๒
๒. เพื่อให้เป็นบทเห่เรือพระที่นั่งเวลาเสด็จประพาสส่วนพระองค์

ลักษณะคำประพันธ์ โคลงสี่สุภาพ กาพย์ยานี ๑๑

ใบงาน

เรื่อง กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน

ใบงาน ๒ เรื่อง กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง รู้เลิศรสครบสำรับ
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง เรื่องกาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน
 รายวิชา ภาษาไทย ๑ รหัสวิชา ท ๒๑๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ภาษาไทย ม.๑

คำศัพท์น่ารู้

กล	นมัสการ
กล่อมเกลี้ยงเกลางาม	ระย้าระย้า
ภักษ	ชื่ออาหารรสล้ำพันทิพย์ ทำจาก มันเฒ่า ปลา สร้อยปูลู
ซีกน	นกมีสีขลุ่ยแรงๆ
เสง่า	ตอ
ขำขำ	มาจากคำว่า ระเ้า เป็นคำแสดงอารมณ์ใจ ขรึล แปลกใจ
ตักเหล็ก	มีงหนุ
เตาไฟ	ชื่อปลาจำเจตน์ชนิดหนึ่ง
จักร	นวม
พว้อ	พูดนึ
พลา	การหาประโยชน์ ใส่ไม้มกรูด แตะตะโต
ประทีน	เครื่องหอม
ไฟฟู่	ถองไฟที่อันแฉิวแฉิวร้อนอยู่
เมืองน	เมืองฟ้า เมืองสวรรค์
ขังว่า	เครื่องเทศ มีกลิ่นหอม
ระง่า	ส่วนงาม
แก้วศณี	แก้วหอม
เสด็จลา	เสด็จพระรอนน
โสร่า	ชั่งช

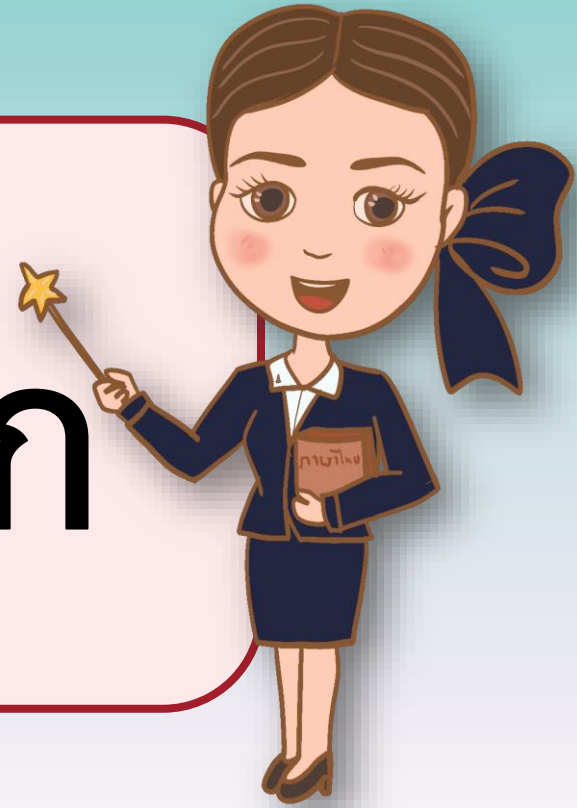

ชวนคิดช่วงท้าย

นักเรียนได้รับความรู้ใดในการศึกษา
เนื้อหาในชั่วโมงนี้

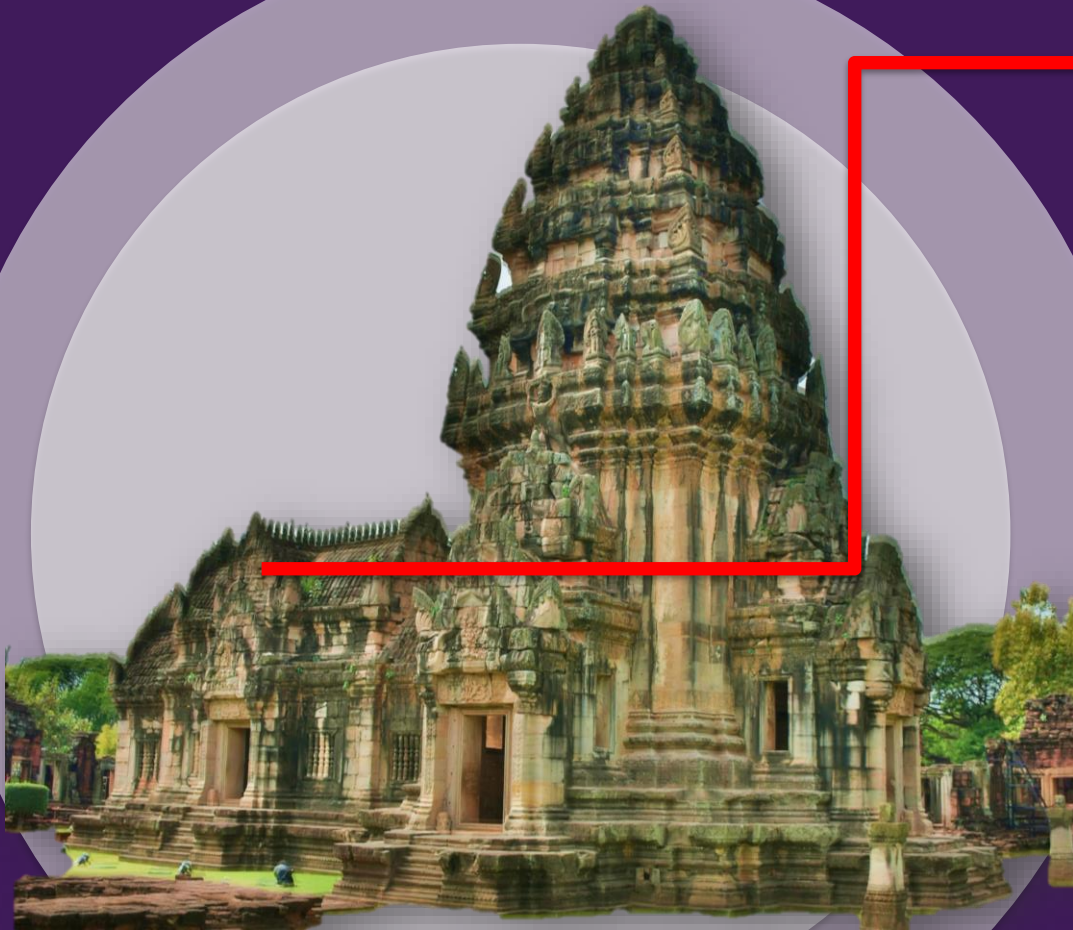

คำไหนใช้ถูก

บรรณานุกรม

บันานุกรม

บ้านแถลอง

หน้าบ้านขนาดเล็ก ใช้ประดับเป็นกระຈັง.

ปรากฏ์ประธานปราสาทหินพิมาย : นายธีรสุด ฉำทรัพย์

แหล่งที่มา : <https://dictionary.orst.go.th/พจนานุกรม> ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔สืบค้นเมื่อ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๕

บทเรียนครึ่งต่อไป

ถอดคำประพันธ์กาพย์
เห่ชมเครื่องคาวหวาน

ดาวน์โหลดเอกสารได้ที่ www.dltv.ac.th

รายวิชาภาษาไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

